

PRİZMA

AZƏRBAYCANDA muzey işinin, muzeyşünaslığın təşəkkül tapması ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Xalqımızın böyük oğlu ötən əsrin 70-80-ci illərində ölkəmizdə muzeylərin yaradılması, onların bazasının möhkəmləndirilməsi məqsədilə mühüm tədbirlər həyata keçirmişdir. 1969-cu ilə qədər Azərbaycanda cəmi 29 muzey fəaliyyət göstərirdisə, ümummilli liderimizin hakimiyyəti illərində ölkəmizdə 111 müxtəlif profilli muzey yaradılmışdır. Ulu öndər Heydər Əliyev muzeylərin əhəmiyyəti barədə deyirdi:

“Milli ənənələrimizin nə qədər dəyərli olduğunu dünyaya gələn yeni nəsillərə çatdırmaq və onları bu ənənələr əsasında tərbiyə etmək böyük muzeylər lazımdır”. Müstəqillik dövründə də ulu öndərin rəhbərliyi ilə muzey işi öz inkişafının yeni mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Müasir dövrdə də prezident İlham Əliyev bu işi layiqincə davam etdirir. Muzey işinə, yeni muzeylərin yaradılmasına yüksək qiymət verən ölkə Prezidenti demişdir: “Xalqımızın ən qədim zamanlardan müasir dövrdək tarixini və mədəniyyətinin inkişaf yolunu əks etdirən Azərbaycan muzeyləri ölkəmizdə zəngin mədəni irsin qorunması və təbliğ olunması işində mühüm rol oynayır”. Uşaqların mənəvi inkişafında, onlara maddi-mənəvi irsimizin çatdırılmasında muzeylərin rolu böyükdür.

Mövzu ilə bağlı “Üç nöqtə”yə açıqlama verən təhsil eksperti Kamran Əsədov bildirir ki, muzeylər şagirdlərə həmin dövr haqqında müfəssəl məlumat almağa imkan verən ən yaxşı resursdur: “Hesab edirəm ki, muzeylər hər bir şagirdin hərtərəfli formalaşması, dövrlər, hadisələr haqqında məlumatlanması üçün çox vacibdir. Çünki muzeyin ekspozisiyalarını görmək, orada ədəbiyyat, tarix dərslərindən əldə etdiyi bilikləri, faktları görmək olduqca səmərəlidir”.

K.Əsədov deyir ki, muzeylər zamanın müəyyən məqamını özündə yaşa-faza, uzaq və yaxın keçmişdən soraq verən maddi-mənəvi xəzinədir: “Onların əsas vəzifəsi tarixi mərhələlər arasında körpi və ən yaxşı bələdçidir. Təəssüf ki, maddi-mənəvi xəzinəmiz sayılan neçə-neçə tarixi abidəmiz, muzeylərimiz ötən əsrin 90-cı illərində erməni işğalçıları tərəfindən qorunmuş, dağıdılmışdır. İşğal olunmuş ərazilərimizdə 762 mədəniyyət abidəsi qalıb. İşğalçılar 22 muzeyi, 4 rəsm qalereyasını talayaraq yerli-yeksan ediblər”.

Ekspertin sözlərinə görə, hətta xarici ölkələrdə muzeylərlə iş tədris proqramına daxil edilib: “Bela ki, Fransada tarix və ədəbiyyat dərslərinin məyvan hissəsi Luvr Muzeyində keçirilir. Eyni zamanda Yunanıstanda tarix dərsləri

Uşaqların tərbiyyəsində muzeylərin böyük rolu var

KAMRAN ƏSƏDOV: “MUZEYLƏR ZAMANIN MÜƏYYƏN MƏQAMINI ÖZÜNDƏ YAŞADAN, UZAQ VƏ YAXIN KEÇMİŞDƏN SORAQ VERƏN MADDİ-MƏNƏVİ XƏZİNƏDİR”

çox-böyük maraq doğurur: “Eləcə də Ədəbiyyat Muzeyi yüksək səviyyədədir. Gənclərimizin və uşaqlarımızın muzeylərə həvəsinin artırılması üçün onlara muzeylərə giriş zamanı muzey rəhbərliyi güzəştlər edir. Şagird, tələbə və hərbi məktəblərin müdavimləri üçün giriş haqqı adı vətəndaşdan fərqli olaraq yarı qiymətdir. Hər ayın ilk çərşənbə günü (18 yaşına qədər uşaq və gənclər, ayıni təhsilli tələbələr, toqəüdürlər) və 18 may - Muzeylər günü muzeylərə dönməmiş giriş günləridir. Hazırda pəndemiya ilə bağlı muzeylərin fəaliyyəti məhdudlaşdırılıb. İnanıram ki, yaxın vaxtlarda koronavirusa qarşı uğurlu noticələr əldə olunacaq və muzeylər əvvəlki kimi qapılarını geniş açacaqdır”.

Muzeylərin əgətəyinin çox faydalı olduğunu bildiren müsahibəm deyir ki, muzeylərə getməyi ayləncənin bir növü kimi istifadə etmək olar. Bu faydalı ayləncə sizə olduqca maraqlı məlumatlar verəcək: “Muzeylər dostlar və ailə ilə vaxt keçirmək üçün yaxşı bir vasitədir. Həmçinin şənslər də bildiklərinizi canlı görmək şansları. Ölkəmizin tarixini, keçmişini görmək, ev muzeylərinə dəhi şəxsiyyətlərin istifadə etdikləri əşyaları canlı görmək uşaqlarımıza və gənclərimizə təbii və xoş hisslər yaşadacaq. Muzeylər həm də demək olar ki, uşaqların dünyəgörüşünü artıraraq ayləncəli şəkildə maraqlandırır”. Unudulub, yaddan çıxan tariximizə özümü də qaytarılmasında muzeylərimizin xidmətləri əvəzsizdir. Çünki muzeylər tarixin müəyyən məqamını, şəxsiyyətlərinin insaniyyətinə, yaşayış vərdətlərinə, məişətinə, gənclərimizin inkişafını, məşğul olduğunu sonot əşyalarını qoruyub saxlayan müəssisədir. Muzeylər ulu öndərimizin dediyi kimi gənclərlə çox iş yəyirdir və tarixi onlara çatdırır. Gənclərin muzeylərə gəlməsinə və onları bələdçiləməsinə çalışmalıdır. Yeniyetmələrin mənəvi inkişafında, gənclərin təşəkkülünə və formalaşmasında tədqiqində muzeylər bu gün də aktuallığı ilə mədəniyyət ələmində güclü inkişaf edici təsirə malikdir. Muzeylər ora gələn gənclərin təşəkkülünə, onların özlünü dərək etması, dünyəgörüşünün formalaşmasında əvəzsiz rol oynayır. Gəncləri tərbiyə etmək, təhsilləndirmək, zənginləşdirmək, inkişaf etdirmək, yaradıcılığa meyil oytatmaq, ümumiyətə məqsədyönlü təsir yotı seçmək üçün mühüm fəaliyyət xətti sayılır.

nin qədim dövrü şagirdlərə Akropol Muzeyində keçirilir”.

K.Əsədov qeyd edir ki, tarix və mədəniyyət abidələri xalqın milli sərəvətidir. Şagirdlərə bu yolla hər bir xalqın qədim tarixini, onun qədimliyini, milli və tarixi dəyərlərini öyrətmək mümkün olur: “Naxçıvan Azərbaycan xalqının tarixini əks etdirən abidələri özündə cəmləşdirən bir diyardır. Bu kiçik ərazidə həddindən çox dünya miqyaslı tarixi-memarlıq abidələri yaşayıb və bu gün də yaşayır. Bakı, Şamaxı, Bərdə, Gəncə tarixi muzeylərlə zəngindir. Düşünürəm ki, şagirdləri mütəmadi olaraq bu muzeylərə apararaq onları vətənimiz, onun tarixi, milli, dəyərləri, haqqında, daha əgəniz, məlumatlandırmaq olar”.

Gənclərin problemləri üzrə Elmi Araşdırma Mərkəzinin humanitar məsələlər şöbəsinin baş mütəxəssisi Lamiyə Hüseynova deyir ki, uşaqların tarixi-mədəniyyət abidələri ilə tanış olmaları, muzeylərə maraqlı yaratmaq üçün maarifləndirmə işinin artırılması, gənclərin muzeylərə cəlb edilməsi işini genişləndirmək lazımdır. Muzeylər milli mədəniyyətimizə marağı orta məktəbdən yaratmaq yaxşıdır. Bunun üçün bəzi dərslərin muzeylərdə keçirilməsi şagirdlər üçün maraqlı və daha yadda qalan olar. Tarix, coğrafiya, ədəbiyyat kimi dərslərin muzeylərdə öyrədilməsi daha keyfiyyətlidir. Dərslərdə öyrənilən tarixi hadisələri, mədəniyyət abidələrini, muzeylərinin həyatını, yaradıcılığını, görüldüyü işləri onları ev muzeyində öyrədilməsi hər şeyin əyani olaraq göstərilməsi həm dərslərdə daha yadda qalan olma-

sı üçün, həm də gənclərdə muzeylərə maraqlı yaratmaq üçün çox faydalıdır: “Gənclərimizin tariximizə daha yaxından yiyələnməli, ənənələrimizə sadiq olmalı olduğunu dəyən ölkə başçısı bildirib ki, gənclər milli ruhda böyüməlidir: “Vətənpərvər, Vətəna sadiq olsun. Vətən üçün işləsin, çalışsın. Bunu etmək üçün güclü vətənpərvərlik hissi və milli ruh lazımdır. Milli ruhun da təməlinə milli ənənələr, musiqi, ədəbiyyat, ədəbiyyat, ədəbiyyat”.

Müsahibəm qeyd edir ki, hazırda ölkəmizdə 200-dən artıq muzey fəaliyyət göstərir: “Bu gün gənclərimiz Dövlət Tarix Muzeyinə səfər etməklə qədim dövrdən bu günə kimi ölkəmizin tarixini, keçmişini izləmək imkanını qazanır. Eləcə də Qəbustan Dövlət Tarixi-Bədii Qoruğu Muzeyini ziyarət edənlər daş dövründən son ort əsrlərə qədərki həyat və məişəti əks etdirən çoxsaylı maddi mədəniyyət nümunələrinə bəra bilirlər. Azərbaycan Milli İncəsənət Muzeyində isə gənclər XVIII, XIX, XX əsr Azərbaycan sənətkarlarının işləri ilə yanaşı, orta əsrlərin müxtəlif dövrlərinə ədalət xalq təsəvvürü nümunələri, xüsusilə Azərbaycan xalqlarının müxtəlif qruplarına aid olan nadir nüvələri, həmçinin arxeoloji qazıntılar zamanı əldə edilmiş unikal sənət əsərləri, orta əsr geyimləri, məişət əşyalarını görmək imkanı əldə edirlər”.

Muzeylərin inkişafında mənəvi inkişafında mühüm rol oynadığını nəzərə çatdıran L.Hüseynova vurğulayıb ki, bu gün Mütəsir İncəsənət Muzeyi uşaqlarımız və gənclərimiz arasında